

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Педагогикалық сериясы
1997 жылдан бастап шығады



**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Педагогическая серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-2661

№ 4 (2020)

Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Педагогическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ03VPYU00029269

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области педагогики,
психологии и методики преподавания

Подписной индекс – 76137

Бас редакторы – главный редактор

Бегентаев М. М.

д.э.н., профессор

Заместитель главного редактора

Ответственный секретарь

Пфейфер Н. Э., *д.п.н., профессор*

Нургалиева М. Е., *PhD доктор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Абибуллаева А.,

д.п.н., профессор

Бурдина Е. И.,

д.п.н., профессор

Жумагаева Е.,

д.п.н., профессор

Фоминых Н. Ю.,

д.п.н., профессор (Россия)

Снопкова Е. И.,

к.п.н., профессор (Белоруссия)

Мирза Н. В.,

д.п.н., профессор

Донцов А. С.,

доктор PhD

Шокубаева З. Ж.,

технический редактор

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

Г. А. Куребаева

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ.

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТИҢ ТҰЛҒАЛЫҚ ҚАСИЕТТЕРІ КӘСІБИ ҚЫЗМЕТТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУҒА ДАЙЫНДЫҒЫНЫҢ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ

Берілген мақалада болашақ педагог-психологтердің тұлғалық қасиеттері кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығының негізі ретінде қарастырылады. Болашақ мамандарды даярлау сапасын арттыруға бағдарлану қазіргі заманғы жоғары кәсіптік білім беру стратегиясы болып табылады. Бұл ретте кәсіптік даярлау іргелі білім беру деңгейінде де, маманның түйінді құзыреттері деңгейінде де сапалы болуға тиіс. Бұл әсіресе психологты оқытуға қатысты, өйткені дамып келе жатқан тұлғаны психологиялық-педагогикалық қолдау оның негізгі құзыреттілігінің негізін құрайды. Жоғарыда аталған құзыреттіліктер педагог-психологтың кәсіби қызметінде белгілі бір қасиеттерді көрсетуді талап етеді. Ал кәсіби маңызды қасиеттер – бұл «осы еңбек қызметін сәтті орындау үшін қажет» қасиеттер. Ғалым зерттеушілердің пікірінше, педагог-психологтың кәсіби қызметінің ерекшеліктері жеке құзыреттілікті құрайтын, кәсіби қызметті табысты жүзеге асыру үшін негіз болып табылатын жеке-психологиялық ерекшеліктер болып табылады. Олар жүргізген зерттеу нәтижелері әр студенттің «психологиялық» профилін алуға және педагог-психологтың кәсіби құзыреттілігінің жеке ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік беретіндігіне тоқталады. Болашақ педагог-психологтың кәсіби маңызды қасиеттеріне өз әрекеттерінен нақты нәтиже алуда өте маңызды қасиет прагматикалық қасиетті қосуға болады, бұл болашақ маман дайындауда оңтайлы нәтиже алуға мүмкіндік береді.

Кілтті сөздер: педагог-психолог, тұлғалық қасиет, кәсіби қызмет, прагматикалық қасиет.

Кіріспе

Қазіргі уақытта қоғамның әлеуметтік тапсырысы және жаңа білім беру стандарттарын енгізу бәсекеге қабілетті, сындарлы, әлеуметтік бейімделген, тұрақсыздық пен бәсекелестік жағдайында жұмыс істеуге дайын, динамикалық өндіріске бейімделуге, еңбектің бір түрінен екіншісіне оңай ауысуға қабілетті, кең ауқымды мамандықтар үшін қажетті қабілеттерге ие маман даярлауды талап етеді.

Болашақ мамандарды даярлау сапасын арттыруға бағдарлану қазіргі заманғы жоғары кәсіптік білім беру стратегиясы болып табылады. Бұл ретте кәсіптік даярлау іргелі білім беру деңгейінде де, маманның түйінді құзыреттері деңгейінде де сапалы болуға тиіс. Бұл әсіресе психологты оқытуға қатысты, өйткені дамып келе жатқан тұлғаны психологиялық-педагогикалық қолдау оның негізгі құзыреттілігінің негізін құрайды. Жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде педагог-психологты даярлау сапасы қазіргі заманғы маманның бәсекеге қабілеттілігінің критерийлерінің бірі болып табылады, ол сайып келгенде мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық даму деңгейін анықтайды.

Қазіргі жағдайда еңбек нарығында және кәсіптерде икемділікке, ұтқырылыққа, бәсекеге қабілеттілікке ие құзыретті маман сұранысқа ие. Тиісінше, бұл жоғары оқу орындарында студенттердің кәсіби дайындығын қайта құруды, болашақ мамандардың жалпы ғылыми, арнайы білімін, дағдылары мен дағдыларын қалыптастыруды көздейтін тұтас, жан-жақты педагогикалық технологияны құруды талап етеді. Бірақ, сонымен бірге, мемлекеттің рефлексияға, бүкіл кәсіби мансабында үнемі өзін-өзі жетілдіруге қабілетті кәсіби маман қалыптастыру қажеттілігі мен оны кәсіби дайындауға арасында қайшылықтар бар.

Зерттеу нысаны болашақ педагог-психологтің тұлғалық қасиеттері.

Зерттеу пәні болашақ педагог-психологтің тұлғалық қасиеттерінің даму ерекшеліктері.

Мақсаты болашақ педагог-психологтің тұлғалық қасиеттері кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығының негізі ретінде қарастыру.

Міндеттері:

- кәсіби құзыреттілікті кәсіби қызметті сәтті жүзеге асыруға дайындығын қамтамасыз ететін жеке тұлғаның интегративті сипаттамасы ретінде қарастыру;
- болашақ педагог-психологтардың тұлғалық қасиетерін талдау.

Зерттеудің әдістері мен нәтижесі

Кәсіби құзыреттілік, біздің ойымызша, жеке тұлғаның интегралды білімі болып табылады және адамның кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығын анықтайтын оның білімінде, дағдыларында, икемділіктерінде, тәжірибесінде, жеке қасиеттерінде көрінеді. Кәсіби құзыреттілік адамның кәсіби міндеттерін

сапалы орындауға деген ішкі уәжінің қалыптасуын, кәсіби құндылықтардың болуын болжайды.

Құзыреттілік – бұл адамның әрекет ету қабілеті. Бірақ бірде-бір адам, егер ол оған жеке қызығушылық танытпаса, әрекет етпейді. Табиғи құзыреттілік – бұл адамның құндылықтарымен органикалық бірлікте, яғни қызметтің осы түріне терең қызығушылық жағдайында ғана көрінуі мүмкін ... сондықтан құндылықтар кез-келген құзыреттіліктің негізі болып табылады [1].

Кәсіби іс-әрекет жеке құндылықтар иерархиясында тиісті орынға ие болуы үшін, кәсіби қалыптасудың алғашқы кезеңдерінен бастап студенттер өздерінің семантикалық кеңістігін көрсете бастауы, оның болашақ мамандықтың мақсаттары мен міндеттерімен байланысын көруі, сонымен қатар өздерінің мағыналық бағдарларын дамыту бойынша арнайы ұйымдастырылған жұмысқа тартылған. Жоғары мектепте оқу-тәрбие процесінің формаларын нақты еңбек жағдайында оқытудан кәсіби өзін-өзі көрсетуге еркін көшу бағытында сапалы түрде өзгерту керек.

Студенттің кәсіби дайындығы кәсіби қызметті (бастамашылық, ынтымақтастық, топта жұмыс істеу қабілеті, қарым-қатынас қабілеті, оқу, логикалық ойлау, таңдау және пайдалану қабілеті) орындау үшін қажетті кәсіби маңызды тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруды қамтуы керек.

Кәсіби құзыреттілік – бұл кәсіби қызметті сәтті жүзеге асыруға дайындығын қамтамасыз ететін жеке тұлғаның интегративті сипаттамасы. Бұл факт еңбек нарығында бәсекеге қабілетті, кәсіби қызметтің байланысты салаларына бағдарланған, мамандығы бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде тиімді жұмыс істеуге қабілетті, үздіксіз кәсіби өсуге дайын білікті маман даярлауға ықпал ететін құзыреттілік тәсілін іске асыруды болжайды.

Зерттеу мәселесі бойынша психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдау педагогикалық және психологиялық ғылым мен практикада бұл проблема әртүрлі аспектілерде қарастырылатындығын көрсетеді.

Жаңа білім беру стандарттарына көшу құзыреттердің қалыптасу деңгейін объективті бағалауға мүмкіндік беретін бағалау қаражатының қорларын құруды талап етеді. Құзыреттілікті бағалау – бұл «құзыреттілік мазмұнына қойылатын талаптар жүйесінің шкаласында жеке қасиеттердің немесе сипаттамалардың жиынтығын сандық (немесе ауызша) бекіту» [2].

Л. Ф. Алексееваның зерттеулерінде құзыреттіліктің қалыптасуын бағалау «студенттердің практикалық іс-әрекет процесінде білім мен дағдыларды қолдануға дайындығын» сараптамалық бағалауды қамтиды [3].

В. А. Болотов пен Н. Ф. Ефремованың зерттеулерінде құзыреттіліктің қалыптасу деңгейін бағалау кезінде «білім алушылар үшін жаңа жағдайда, теориялық және практикалық материалдың үйлесуі, зертханалық жұмыстар

мен эксперименттерді жоспарлау және жүргізу үшін» білімді қолдануға бағытталған бірінғай емтихандарды өткізуге ерекше назар аударылады [4].

С. С. Золотареваның ғылыми мақаласында басқа ғалымдардың зерттеулеріне сүйене отырып, құзыреттілік тестілері, кейстер, ситуациялық тапсырмалар, портфолио, жобалық тапсырмалар, реферат, іскерлік ойын және т.б. сияқты кәсіби құзыреттілікті бағалаудың құралдары ашылады. Золотаревтің пайымдауынша, «студенттің кәсіби құзыреттілігін бағалауға арналған құзыреттілік тестілерінде еркін құрастырылған жауабы бар, жақсырақ пәнаралық сипаттағы, кейінгі оқытуда, өмірде немесе кәсіби жағдайларда білімді қолдануға құзыреттілікке бағытталған тапсырмалар болуы керек», ал кейстер нақты нақты материалдарды қамтуы керек немесе нақты жағдайға жақын болуы керек [5].

И. А. Зимнийдың пікірінше, кәсіби құзыреттіліктің қалыптасуын қызмет нәтижелері бойынша анықтауға болады [6].

Осыған байланысты құзыреттіліктің қалыптасу деңгейлерін бағалау жан-жақты және білімнің, дағдылардың және қабілеттердің қалыптасу деңгейін ғана емес, сонымен бірге студенттердің жеке сипаттамаларын да зерттеуге бағытталған болуы керек деп санаймыз.

Л. А. Плужникова өз зерттеулерінде студент-психологтың тұлғааралық құзыреттілігін қалыптастырудың маңыздылығын дәлелдейді, өйткені оның пікірінше, ол үйлесімділікті, жетілуді, сондай-ақ кәсіби қызметте өзін-өзі толық жүзеге асыруды және өзін-өзі жүзеге асыруды қамтамасыз етеді [7].

Психологтың әлеуметтік-кәсіби құзыреттілігінің мазмұны В. Л. Бозаджиевтің жұмысында ашылады, ол арқылы ғалымдарға «оқу процесінде алынған нақты әлеуметтік-кәсіби жағдай мен дағдылар, тәжірибе, құндылықтар мен бейімділіктер жағдайында оның жеке және табысты кәсіби қызметке жалпы қабілеті мен дайындығында көрінетін тұлғаның интегралдық қасиеттері» түсініледі [8].

Е. А. Быкованың зерттеуінде студенттердің болашақ педагог – психологтердің кәсіби құзыреттілігінің құрамдас элементтері ретінде кәсіби-маңызды қасиеттерді қалыптастыру мәселесі қарастырылады [9].

Л. А. Витвицкая кез-келген түрдегі құзыреттіліктің міндетті компоненттері деп санайды: құзыреттілікті көрсетуге оң мотивация; қызметтің мазмұны мен нәтижесіне құндылық-семантикалық идеялар (қатынастар); тиісті қызметті жүзеге асыру әдісін таңдауға негізделген білім; қолда бар білім негізінде қажетті әрекеттерді сәтті жүзеге асыру мүмкіндігі, тәжірибесі [10].

Жоғарыда аталған құзыреттіліктер педагог-психологтың кәсіби қызметінде белгілі бір қасиеттерді көрсетуді талап етеді. Кәсіби маңызды қасиеттерді түсінуде біз Н. С. Пряжниковтың анықтамасына жүгінеміз, ол

кәсіби маңызды қасиеттер – бұл «осы еңбек қызметін сәтті орындау үшін қажет» қасиеттер деп санайды [11].

Психология ғылымдарының докторы В. И. Долгова педагог-психологтың кәсіби маңызды қасиеттерін (КМҚ) алты блок бойынша жіктейді. Келесі қасиеттердің қалыптасуы, оның пікірінше, педагог-психологтың кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығын анықтайды [11]. Осы қасиеттерді қарастырамыз.

КМҚ-дің бірінші блогына (эмоционалды компонент) келесі қасиеттер кіреді: эмпатия, эмоционалды тұрақтылық, жаңа жағдайларға бейімделу қабілеті, шешімдер мен іс-әрекеттердің тәуелсіздігі.

КМҚ-дің екінші блогы (коммуникативті компонент) келесі қасиеттерді қамтиды: коммуникативтілік, көшбасшылық, мінез-құлық этикасы, жалпы мәдениет, Сыртқы мәдениет.

КМҚ-дің үшінші блогы (когнитивті) келесі қасиеттерден тұрады: микротехника психопрофилактика туралы білім, профилактикалық жұмыс дағдылары, тәжірибені жинақтау және жаңарту қабілеті, тәжірибені шығармашылық қолдану қабілеті, ойлау және сөйлеу мәдениеті.

КМҚ-дің төртінші блогына (мотивациялық): адамгершілік, бедел, жұмыс беруші кіреді.

КМҚ-дің бесінші блогы (практикалық) мынадай қасиеттерді қамтиды: бағыттылық, ұйымдастырушылық және жинақылық, тәртіптілік, жауапкершілік және орындаушылық, бастамашылық.

КМҚ-дің алтыншы блогы (рефлексивті) келесі қасиеттер: өзін-өзі реттеу қабілеті, өзін-өзі бағалау қабілеті, әділеттілік және адалдық.

О. Г. Плахута өзінің зерттеуінде 16 негізгі қасиетті анықтайды. Практикалық психологтың КМҚ: арнайы білім, практикалық дағдылар, кәсіби және өмірлік тәжірибе, эмпатия, коммуникативті құзыреттілік, байқау, түйсігі, тұлғалық қасиеттері, ойлау стилі, жауапкершілік, міндеттеме, орындаушылық, әдептілік, адалдық, ізгілік, жанқиярлық [12].

Кәсіби маңызды қасиеттерді зерттей отырып, В. К. Шаяхметова педагог-психологтың инвариантты кәсіби қасиеттерінің құрамын анықтайды. ИКҚК келесі қасиеттерден тұрады: эмпатия, эмоционалды тұрақтылық, шешімдердің дербестігі, коммуникативтілік, көшбасшылық, білім, педагог-психолог қызметінің негізгі бағыттарындағы дағдылар, зияткерлік, тапқырлық және ойлаудың икемділігі, кәсіби тәжірибені шығармашылықпен қолдану қабілеті, жалпы мәдениет, кәсіби өсуге деген ұмтылыс, жұмыс қабілеттілігі, оптимизм, адамгершілік, ұйымшылдық, жауапкершілік, бастамашылық, бағыттылық, өзін-өзі реттеу қабілеті, өзін-өзі бағалау, адалдық. Ғалымның пікірінше, бұл қасиеттер «педагог-психолог қызметінің барлық бағыттары

мен формаларында, оның ЖОО-да кәсіби дайындық кезеңінен бастап қажетті және талап етілген» болып табылады [11].

Е. В. Лодкина мен Е. В. Мирошниченконың пікірінше, педагог-психологтың кәсіби қызметінің ерекшеліктері жеке құзыреттілікті құрайтын, кәсіби қызметті табысты жүзеге асыру үшін негіз болып табылатын жеке-психологиялық ерекшеліктер болып табылады [13]. Олар жүргізген зерттеу нәтижелері әр студенттің «психологиялық» профилін алуға және педагог-психологтың кәсіби құзыреттілігінің жеке ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік берді:

– зияткерлік блок: жоғары тапқырлық, зияткерлік тұрақсыздық, шығармашылық қиялдың орташа деңгейі;

– эмоционалды блок: сезімталдық, эмпатия, қарым-қатынастағы жұмсақтық, өзіне деген сенімділік, эмоционалды тұрақтылық, эмоционалды саланы жоғары бақылау;

– коммуникативтік блок: ашықтық, мейірімділік, әлеуметтік белсенділік.

Педагог-психологтың кәсіби маңызды қасиеттерін зерттеу саласындағы ғалымдардың зерттеулерінің теориялық және практикалық нәтижелеріне сүйене отырып, біздің ойымызша, педагог-психологтың эмпатия, ұқыптылық, эмоционалды тұрақтылық, коммуникативтілік, толеранттылық, ұйымшылдық, жауапкершілік, жұмыс қабілеттілігі, интеллектуалдық, байқау, тәрбиелік, мақсаттылық, эрудиция, шығармашылық, бастамашылық сияқты кәсіби маңызды қасиеттерін мен қатар прагматикалық қасиеті де маңызды деп атап өтеміз.

Прагматиктер – ұтымды ойлайтын адамдар. Олар өз өмірін және қоршаған ортаны жеңілдетеді. Артық сөздері мен қимылдары жоқ. Олар өз ісін біледі және өз алдына қойған мақсаттарға әрқашан қол жеткізеді. Прагматикалық әрекет ету олардың жеке мүдделерін немесе қоршаған адамдардың мүдделерін негізге ала отырып, ұтымды, тіпті өзімшіл әрекет етуді білдіреді. Өз әрекеттерінен нақты нәтиже алу өте маңызды. Егер нәтиже жоқ болса, онда әрекет прагматикалық емес деп бағаланады. Прагматикалық қасиеттері дамыған маман іскерлік міндеттерді шешу кезінде салқын қандылық пен эмоцияның басқара алады. Жаңа әдістерді, эксперименттерді және басқа да іс-әрекеттерді үнемі іздеу тандалған курстан ауытқуды білдірмейді.

Прагматиктер маңызды мәселелерді талқылауға және ұжымдық шешімдерді әзірлеуге құлшыныспен қатыса отырып, ынтымақтастыққа оңай барады. Мінез-құлық және ойлау икемді. Қарым-қатынас дағдылары жақсы дамыған, басқа адамның орнында өзін оңай елестете алады және өз іс-әрекетінің салдарын түсіне алады.

Болашақ педагог-психологтың кәсіби маңызды қасиеттеріне өз ерекшеліктерінен нақты нәтиже алуға өте маңызды қасиет прагматикалық қасиетті қосуға болады, бұл болашақ маман дайындауда оңтайлы нәтиже алуға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Жоғарыда айтылғандардың бәрі болашақ педагог-психологты кәсіби даярлау процесінде оның кәсіби маңызды қасиеттерін дамытуға бағытталған жаңа тәсілдерді теориялық түсіну және негіздеу қажеттілігін айқын көрсетеді. Жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде кәсіби маңызды қасиеттері бар, олардың арасында практикаға бағдарланған прагматикалық қасиеті басым болатын болашақ педагог-психологты даярлаудың жаңа моделін жобалау қажеттілігі барған сайын өткір бола түсуде.

Пайдаланған деректер тізімі

1 Профессиональная компетентность педагога-психолога, социального педагога в условиях модернизации образования [Текст] : учебно-метод. материалы / Т.А. Крылова и др. – Вологда : Вологодский институт развития образования, 2014. – 250 с.

2 **Подгорбунских, А. А.** Формирование лингвокультурной компетентности студентов педагогического вуза [Текст] : автореф. на соиск. ученой степ. канд. пед. наук : 13.00.08 – теория и методика проф. образования / Анастасия Александровна Подгорбунских. – Челябинск, 2012. – 26 с.

3 **Алексеева, Л. Ф.** Системный подход в изучении и оценке компетентности специалиста [Текст] / Л.Ф. Алексеева // Вестник Бурятского государственного университета. – 2011. – № 5. – С. 131–34.

4 **Болотов, В. А.** Система оценки качества российского образования / В. А. Болотов, Н. Ф. Ефремова. [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://www.den-za-dnem.ru/page.php?article=150>.

5 **Золотарева, С. С.** Оценивание профессиональных компетенций в процессе обучения студентов в педагогическом вузе [Текст] / С.С. Золотарева // Ярославский педагогический вестник. – 2014. – № 3. – Том II. – С. 116–121.

6 **Зимняя, И. А.** Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Интернет-журнал «Эйдос». [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.

7 **Плужникова, Л. А.** Развитие внутриличностной компетентности студента-психолога в вузе [Текст] : автореф. на соиск. ученой степ. канд. психол. наук : 19.00.13 – психология развития, акмеология / Лариса Алексеевна Плужникова. – Тамбов, 2011. – 25 с.

8 **Бозаджиев, В. Л.** Психолог : профессия и личность [Текст] / В. Л. Бозаджиев. – Челябинск : Издательство «Печатный двор», 2001. – 424 с.

9 **Быкова, Е. А.** Формирование представлений о профессионально-важных качествах психолога у студентов психологического факультета [Текст] : / Е. А. Быкова // Вестник КГУ им. Н. А. Некрасова. – 2015. – Том 21. – С. 122–125.

10 **Витвицкая, Л. А.** Компетентностный подход в университетском образовании [Текст] / Л. А. Витвицкая // Вестник ОГУ. – 2011. – № 11 (130). – С. 176–182.

11 **Долгова, В. И.** Инвариантность профессионально важных качеств : Монография / В. И. Долгова, В. К. Шаяхметова. [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://elib.cspu.ru/xmlui/handle/123456789/351>.

12 **Плахута, О. Г.** Динамика становления профессионально важных качеств практических психологов [Текст] : автореф. на соиск. ученой степ. канд. психол. наук : 19.00.03 – Психология труда, инженерная психология, эргономика / Ольга Геньевна Плахута. – М., 2013.

13 **Лодкина, Е. В.** Диагностика личностной компетентности студентов – будущих педагогов-психологов / Е. В. Лодкина, Е. В. Мирошниченко // Проблемы социально-экономического развития Сибири. – 2011. – № 3 (5). – С. 79–83. [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://elibrary.ru/contents.asp?issueid=1014161>.

References

1 Professional`naya kompetentnost` pedagoga-psixologa, social`nogo pedagoga v usloviyax modernizacii obrazovaniya [Tekst] : Uchebno-metod. materialy` [Professional competence of a teacher-psychologist, social pedagogue in the conditions of modernization of education] [Text] : Educational method. materials Ed. T. A. Krylova et al. – Vologda : Vologda Institute of education development, 2014. – 250 p.

2 **Podgorbunskikh, A. A.** Formirovanie lingvokul`turnoj kompetentnosti studentov pedagogicheskogo vuza [Formation of linguocultural competence of students of pedagogical higher education institution] [Text] : Author. on the map. academic step. Cand. Ped. Sciences: 13.00.08 – theory and methodology of professional education Ed. Anastasia A. Podgorbunskikh – Chelyabinsk, 2012. – 26 p.

3 **Alekseeva, L. F.** Sistemy`j podxod v izuchenii i ocenke kompetentnosti specialista [System approach in the study and assessment of specialist competence] [Text] Ed. L. F. Alekseeva. In Bulletin of the Buryat state University. – 2011. – No. 5. – P. 131–34.

4 **Bolotov, V. A.** Sistema ocenki kachestva rossijskogo obrazovaniya [System of quality assessment of Russian education] Ed. V. A. Bolotov, N. F. Efremova. – Access mode : [http://www.den-za-dnem.ru / page.php?article=150](http://www.den-za-dnem.ru/page.php?article=150). [Electronic resource].

5 **Zolotareva, S. S.** Ocenivanie professional'ny'x kompetencij v processe obucheniya studentov v pedagogicheskom vuze [Assessment of professional competencies in the process of teaching students in a pedagogical University [Text] Ed. S. S. Zolotareva. In Yaroslavl pedagogical Bulletin. – 2014. – No. 3. – Volume II. – P. 116–121.

6 **Zimnyaya, I. A.** Klyuchevy'e kompetencii – novaya paradigma rezul'tata obrazovaniya [Key competences – a new paradigm of the result of education Ed. I. A. Zimnyaya. In Internet-magazine «Eidos». [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>

7 **Pluzhnikova, L. A.** Razvitie vnutrichnostnoj kompetentnosti studenta-psixologa v vuze [Development of intrapersonal competence of a psychology student at a University [Text] : Author's abstract. on the map. academic step. Cand. the course of studies. Sciences : 19.00.13 – psychology of development, acmeology. Ed. Larissa A. Pluzhnikova. – Tambov, 2011. – 25 p.

8 **Bozadzhiev, V. L.** Psixolog: professiya i lichnost' [Psychologist : profession and personality] [Text]. Ed. V. L. Bozadjiev. – Chelyabinsk : publishing house «Print yard», 2001. – 424 p.

9 **Bykova, E. A.** Formirovanie predstavlenij o professional'no-vazhny'x kachestvax psixologa u studentov psixologicheskogo fakul'teta [Formation of ideas about professionally important qualities of a psychologist among students of the faculty of psychology] [Text] : Ed. E. A. Bykova. In Bulletin of the KSU named after N. A. Nekrasov. – 2015. – Volume 21. – P. 122–125.

10 **Vitvitskaya, L. A.** Kompetentnostny'j podxod v universitetskom obrazovanii [Competence approach in University education] [Text] Ed. L. A. Vitvitskaya. In OSU Bulletin. – 2011. – № 11 (130). – P. 176–182.

11 **Dolgova, V. I.** Invariantnost' professional'no vazhny'x kachestv [Invariance of professionally important qualities : Monograph Ed.V. I. Dolgova, V. K. Shayakhmetova. [Electronic resource]. – Access mode: <http://elib.cspu.ru/xmlui/handle/123456789/351>.

12 **Plakhuta, O. G.** Dinamika stanovleniya professional'no vazhny'x kachestv prakticheskix psixologov [Dynamics of formation of professionally important qualities of practical psychologists [Text] : Autoref. on the map. academic step. Cand. the course of studies. Sciences: 19.00.03 – Psychology of labour, engineering psychology, ergonomics. In Genievna Olga Plakhuta. – Moscow, 2013.

13 **Lodkina, E. V.** Diagnostika lichnostnoj kompetentnosti studentov – budushnix pedagogov-psixologov [Diagnostics of personal competence of students-future teachers-psychologists. Ed. E. V. Lodkina, E. V. Miroshnichenko. In Problems of socio-economic development of Siberia. – 2011. – № 3 (5). – P. 79–83. [Electronic resource]. – Access Mode: <http://elibrary.ru/contents.asp?issueid=1014161>.

Материал 29.12.20 баспаға түсті.

Г. А. Куребаева

Личностные качества будущего педагога-психолога как основа его готовности к осуществлению профессиональной деятельности

Евразийский национальный университет имени Л. Н. Гумилева,

Республика Казахстан, г. Нур-Султан.

Материал поступил в редакцию 29.12.20.

G. A. Kurebayeva

Personal qualities of future educational psychologists as the basis of their readiness for professional activity

L. N. Gumilyov Eurasian National University,

Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan.

Material received on 29.12.20.

В статье рассматриваются личностные качества будущих педагогов-психологов как основа их готовности к профессиональной деятельности. Ориентация на повышение качества подготовки будущих специалистов – современная стратегия высшего образования. При этом профессиональная подготовка должна быть качественной как на уровне базового образования, так и на уровне ключевых компетенций специалиста. Это особенно актуально для подготовки психологов, поскольку психологическая и педагогическая поддержка развивающегося человека является основой его основных компетенций. Вышеуказанные компетенции требуют проявления определенных качеств в профессиональной деятельности педагога-психолога. И самые важные профессиональные качества – это качества, «необходимые для успешного выполнения этой работы». По мнению исследователей, особенностями профессиональной деятельности педагога-психолога являются индивидуально-психологические особенности, формирующие личностные компетенции, основу успешного

осуществления профессиональной деятельности. Результаты их исследования позволяют получить «психологический» профиль каждого студента и определить индивидуальные особенности профессиональной компетентности педагога-психолога. Одним из важнейших профессиональных качеств будущего педагога-психолога является добавление прагматичности, что очень важно при получении конкретных результатов от своих действий, что позволяет получить оптимальные результаты в обучении будущих профессионалов.

Ключевые слова: педагог-психолог, личность, профессиональная деятельность, прагматические качества.

The article examines the personal qualities of future educational psychologists as the basis of their readiness for professional activity. Focus on improving the quality of training future specialists is a modern strategy of higher education. At the same time, vocational training should be of high quality both at the level of basic education and at the level of a specialist's key competencies. This is especially important for the training of psychologists, since psychological and pedagogical support of a developing person is the basis of his main competencies. The above competencies require the manifestation of certain qualities in the professional activity of a teacher-psychologist. And the most important professional qualities are the qualities «necessary for the successful completion of this work». According to the researchers, the peculiarities of the professional activity of a teacher-psychologist are individual psychological characteristics that form personal competencies, the basis for the successful implementation of professional activity. The results of their research make it possible to obtain a «psychological» profile of each student and to determine the individual characteristics of the professional competence of a teacher-psychologist. One of the most important professional qualities of a future teacher-psychologist is the addition of pragmatism, which is very important in obtaining concrete results from one's actions, which allows to obtain optimal results in training future professionals.

Keywords: teacher-psychologist, personality, professional activity, pragmatic qualities.

Теруге 29.12.2020 ж. жіберілді. Басуға 11.01.2021 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

2,93 Мб RAM

Шартты баспа табағы 38,0.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген З. С. Исакова

Корректорлар: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3720

Сдано в набор 29.12.2020 г. Подписано в печать 11.01.2021 г.

Электронное издание

2,93 Мб RAM

Усл.п.л. 38,0. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка З. С. Исакова

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3720

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz